MALTA

QORTI CIVILI
PRIM' AWLA

ONOR. IMHALLEF
LORRAINE SCHEMBRI ORLAND

Seduta tat-30 ta' Jannar, 2014

Citazzjoni Numru. 925/1994/1

Nazzarena Sciberras mart Carmel u b' digriet tas-17 ta' Mejju 2012 l-atti gew trasfuzi f' isem Rita Giannetti u Editon Sciberras bhala eredi tal-mejta Nazzarena Sciberras, Victoria D' Amato mart Nazzareno u l-istess Carmel Sciberras u Nazzareno D'Amato ghal kull interess li jista' ikollhom

vs

Joseph Schembri

Il-Qorti,

<u>I. PRELIMINARI.</u>

Rat ic-citazzjoni attrici datata 13 ta' Lulju 1994 ipprezentata quddiem din il-Qorti kif diversament presjeduta, fejn esponiet: -

Illi fil-5 ta’ Novembru 1990 miet Carmelo Schembri, missier il-konvenut u l-atturi Nazzarena Sciberras u Victoria D'Amato.

Illi l-istess Carmelo Schembri halla l-ahhar testment tieghu, unica charta ma’ martu Antonia fl-atti tan-Nutar Dottor Joseph Raphael Darmanin tat-8 t'April 1982, li bih *oltre* l-uzufrutt lil martu, u prelegat favur ibnu I-konvenut Joseph Schembri ta sehemu mill-post numru 7, Triq San Leo, Zurrieq, innomina eredi tieghu, lit-tliet uliedu l-kontendenti Joseph Schembri, Nazzarena Sciberras u Victoria D'Amato.

Illi fit-28 ta’ Dicembru 1993 mietet Antonia armla ta' Carmelo Schembri, omm il-konvenut u l-atturi Nazzarena Sciberras u Victoria D'Amato.

Illi l-imsemmija Antonia Schembri halliet l-ahhar testment taghha fl-atti tan-nutar Dottor Joseph Raphael Darmanin tal-1 ta’ Novembru 1990 li bih wara li rrevokat it-testment precedenti taghha kollha, halliet lill-istanti Nazzarena mart Carmelo Sciberras u Victoria mart Nazzareno D'Amato, il-legittima lilhom spettanti skont il-ligi u nnominat bhala uniku werriet universali taghha lilI-konvenut Joseph Schembri bis-sostituzzjoni ta' uliedu.

Illi l-istess Joseph Schembri qed jirrifjuta li jersaq ghal-likwidazzjoni u assenjazzjoni tal-legittima spettanti lil hutu l-atturi Nazzarena Sciberras u Victoria D'Amato.

Illi in forza ta' kuntratt, fl-atti tan-nutar Joseph Raphael Darmanin tas-6 ta' Dicembru 1990 kif korrett b'kuntratt iehor fl-atti tal-istess Nutar Dottor Joseph Raphael Darmanin tal-5 ta’ Ottubru 1993, l-imsemmija Antonia Schembri tat u ttrasferiet b’titolu ta’ donazzjoni lill-konvenut Joseph Schembri (1) nofs id-diviz mid-dar bil-garaxx maghha, numru sbatax (17), fi Triq Santa Maria, Zurrieq; (ii) nofs indiviz mill-ghalqa fil-kuntrada ta' Bubaqra, fiz-Zurrieq, adjacenti ghall-post fuq imsemmi fi Triq Santa Maria, Zurrieq u accessibbli mill-istess fond, tal-kelj ta' cirka elf tliet mija u hamsa u tletin metru kwadru (1335 m.k.); (iii) nofs indiviz mill-ghalqa wkoll fiI-kuntrada

ta’ Bubaqra fiz-Zurrieq, fi triq gdida bla isem hdejn ic-cimiterju ta' San Leone, ghandha kejl ta’ cirka elfejn tliet mija u disghin metru kwadru (2390 m.k.) u nofs indiviz mir-razzett bla numru u bla isem fi Triq Santa Maria, Zurrieq.

Illi l-imsemmija proprjetajiet moghtija b’donazzjoni mill-mejta Antonia Schembri, ghandhom jidhlu fl-assi taghha ghall-finijiet tal-kalkolu tal-legittima spettanti lill-atturi.

Illi l-atturi ma jridux jibqghu jippossiedu in komun mal-konvenut sehemhom mill-eredita` tal-genituri taghhom.

Illi ghalhekk l-istess konvenut jghid ghaliex m'ghandhiex din il-Qorti:

1. Tillikwida l-assi ereditarju tal-mejjet Carmelo Schembri.

2. Tiddividi l-istess assi ereditarju fi tliet porzjonijiet ugwali.

3. Tassenja porzjon kull wiehed lill-atturi Nazzarena mart Carmelo Sciberras u Victoria mart Nazzareno D'Amato u lill-konvenut Joseph Schmebri.

4. Tillikwida l-assi ereditarju tal-mejta Antonia armla ta' Carmelo Schembri; u

5. Tillikwida u tassenja lill-atturi Nazzarena mart Carmelo Sciberras u Victoria mart Nazzareno D'Amato l-porzjoni rizervata lilhom bhala legittima skont il-ligi mill-assi ereditarju ta' ommhom Antonia Schembri.

6. Tinnomina nutar biex jippubblika l-att opportun tal-imsemmija likwidazzjonijiet u divizjoni u assenjazzjoni tal-porzjonijiet u tal-legittima spettanti lill-kontendenti kif fuq inghad u kuraturi biex jirrapprezentaw l-eventwali kontumaci fuq l-att opportun fil-jum, hin u post li jigu stabbiliti minn din il-Qorti.

Bl-ispejjez kontra l-konvenut li jibqa' ngunt minn issa ghas-subizzjoni.

Rat li din il-kawza giet appuntata ghas-smigh mill-Qorti kif diversament presjeduta ghas-seduta tal-14 ta' Ottubru 1994.

Rat in-nota tal-eccezzjonijiet ta' Joseph Schembri datata 18 ta' Awwissu 1994 (fol 30) fejn espona : -

1. Illi, riferibbilment ghall-assi ereditarju tal-mejjet Carmelo Schembri, l-eccipjent m'huwiex qed jopponi li ssir il-likwidazzjoni skont il-ligi, kif ukoll id-divizjoni, ta' dak l-assi.

2. Illi, refirribbilment ghall-assi ereditarju tal-mejta Antonia armla ta' Carmelo Schembri, l-eccipjent fil-waqt li jirriserva espressament id-drittijiet tieghu konsegwenzjalment ghal accettazzjoni tal-wirt relattiv bil-beneficcju tal-inventarju, ukoll m'huwiex qed jopponi li ssir il-likwidazzjoni skont il-ligi ta' dak l-assi, b'mod illi jigu kalkolati d-debiti li jista' jkollu l-assi kompriz kull debitu li huwa dovut lill-istess eccipjent, ghall-iskop li tkun tista' ssir il-likwidazzjoni tal-porzjoni rizervata lill-atturi bhala legittima skont il-ligi.

3. B' referenza ta' eccezzjonijiet ulterjuri.

Rat ir-relazzjoni tal-Perit Tekniku Joseph Ellul Vincenti pprezentat fl-14 ta' Gunju 2004 a fol 158 tal-process; rat ir-relazzjoni ulterjuri tal-istess Perit Tekniku pprezentata fit-13 ta' Jannar 2006 a fol 238 tal-process; u rat it-tielet relazzjoni tal-Perit Tekniku Joseph Ellul Vincenti (fol 346).

Rat ir-rikors ta' Rita Giannetti u Editon Sciberras datat 16 ta' Mejju 2012 a fol 543 tal-process fejn talbu lill-Qorti joghgobha tordna sabiex *ai termini* tal-artikolu 806 tal-Kodici ta' Organizzazzjoni u Procedura Civili, l-atti tal-kawza jghaddu f' isem ir-rikorrenti Rita Giannetti u Editon Sciberras bhala eredi tal-mejta Nazzarena Sciberras u minflok l-istess Nazzarena Sciberras; u l-Qorti kif

diversament presjeduta laqghet it-talba kif jidher bid-digiret moghti fit-17 ta’ Mejju 2012.

Rat in-nota ta’ sottomissjonijiet tal-attrici Victoria D’ Amato datata 3 ta’ Dicembru 2012 a fol 557 tal-process.

Rat is-surroga datata 17 ta’ Jannar 2013 fejn din il-kawza giet assenjata lil din il-Qorti kif hekk presjeduta.

Rat in-nota ta’ sottomissjonijiet tal-konvenut Joseph Schembri bi twegiba ghan-nota pprezentata mill-attrici Victoria D’ Amato datata 15 ta’ Marzu 2013 a fol 567 tal-process.

Rat in-nota ta’ sottomissjonijiet ta’ Rita Giannetti u Editon Sciberras datata 25 ta’ Marzu 2013 a fol 577 tal-process.

Rat il-verbali tas-seduti mizmuma quddiem din il-Qorti kif hekk illum presjeduta fejn fl-ahhar seduta tal-4 ta’ Lulju 2013 meta ssejhet il-kawza dehret Dr. Josette Grech ghal Victoria D’ Amato prezenti fl-Awla. Dehru wkoll Rita Giannetti l-attrici, assistita minn Dr. Pawlu Lia, u l-konvenut assistit minn Dr. John Vassallo. Trattazzjoni (*on tape*) ta’ Dr. John Vassallo, Dr. Pawlu Lia u Dr. Josette Grech. Id-difensuri tal-partijiet trattaw il-punti rimanenti b’ mod ezawrjenti. Il-kawza giet differita ghas-sentenza ghat-12 ta’ Dicembru 2013; u rat il-verbal tas-seduta tat-12 ta’ Dicembru 2013 fejn b’ ordni tal-Qorti il-kawza giet differita ghall-istess skop tal-verbal precedenti ghat-30 ta’ Jannar 2014.

Hadet konjizzjoni tal-provi prodotti.

II. <u>KONSIDERAZZJONIJIET</u>

Illi din il-kawza tirrigwarda l-assi ereditarju ta' Carmelo u Antonia, konjugi Schembri, il-genituri tal-kontendenti. L-atturi qed jitolbu sabiex fl-ewwel lok, jigu likwidati u divizi l-assi ereditarji ta’ missier il-kontendenti fi tliet porzonijiet ugwali li ghandhom jigu assenjati lit-tliet ulied u, fit-tieni lok li jigu likwidati l-assi ereditarji ta’ omm il-kontendenti; u

likwidata u assenjata lill-istess atturi l-legittima spettanti lilhom minn dan il-wirt.

Illi mill-provi prodotti jirrizulta li Carmelo Schembri miet fil-5 ta' Novembru 1990 filwaqt li martu Antonia Schembri mietet fit-28 ta' Dicembru 1993. Huma kienu ddisponew mill-assi ereditarju taghhom permezz ta' testment *unica charta* fl-atti tan-Nutar Dottor Joseph Raphael Darmanin tat-8 ta' April 1982 li permezz tieghu istitwew lit-tliet uliedhom bhala eredi universali fi kwoti indaqs bejniethom. Permezz ta' l-istess testment hallew b'titolu ta' prelegat in pjena proprjeta` lil binhom Joseph Schembri, id-dar bil-*garage* li jinfed mieghu numru sebgha (7) fi Triq San Leo, iz-Zurrieq. Matul hajjithom kienu assenjaw b'titolu ta' donazzjoni lil uliedhom Nazzarena mart Carmel Sciberras u Victoria mart Nazzareno D'Amato, iz-zewg atturi, rispettivament, porzjoni art kull wahda minnhom. Dan kollu bl-ezenzjoni lill-istess ulied mill-obbligazzjoni ta' kollazzjoni. *Inoltre* Il-partijiet kienu taw lil xulxin il-fakolta` li jbiddlu dan it-testment minghajr ma jinkorru fl-ebda penalita' komminata mil-ligi.

B'testment in atti tan-Nutar Dr. Joseph Raphael Darmanin. tal-1 ta' Novembru 1990, Antonia Schembri hassret it-testmenti precedenti taghha u istitwiet lill-konvenut Joseph Schembri bhala l-eredi universali ta' gidha kollha. It-testatrici ddikjarat illi binha Joseph u martu Maria kienu l-unici minn uliedha li hadu hsieb u kura taghha tul l-ahhar hdax-il sena filwaqt li halliet liz-zewg uliedha, l-atturi odjerni l-legittima lilhom spettanti skont il-Ligi. L-istess Antonia Schembri ddikjarat illi dan il-provvediment ghamlitu *stante* li dawn iz-zewg uliedha kienu ilhom mal-erba' (4) snin ma jzuruwha.

DONAZZJONI FAVUR JOSEPH SCHEMBRI : -

B'Att ta' donazzjoni maghmula nhar is-6 ta' Dicembru 1990 fl-atti tan-Nutar Dottor Joseph Raphael Darmanin (**Dok. D** – fol. 15), kif korrett b'att korrettorju tal-5 ta' Ottubru 1993 (**DOK E** - fol.21) Antonia Schembri, tat lil binha l-konvenut Joseph Schembri, in-nofs (1/2) indiviz tas-segwenti proprjetajiet:

a. Id-dar numru 17, fi Triq Santa Marija, Zurrieq bil-garaxx anness maghha nkluz l-arja taghhom;

b. L-ghalqa fiz-Zurrieq fil-kontrada ta' Bubaqra adjacenti ghall-post u *garage* hawn appena imsemmi, li fiha l-kejl ta' cirka elf tliet mija u hamsa u tletin metri kwadri (1335 m.k.) fil-prezent accessibbli mill-istess beni hawn appena imsemmi;

c. L-ghalqa l-ohra mmarkata bl-ittra B fuq il-pjanta hawn annessa tal-kejl ta' cirka elfejn tliet mija u disghin metri kwadri (2390 m.k.).

d. Ir-razzett, bla numru u bla isem fi Triq Santa Marija, Zurrieq.

DONAZZJONI FAVUR NAZZARENA SCIBERRAS

Nazzarena Sciberras irceviet minghand il-genituri taghha b'titolu ta' donazzjoni bicca art, formanti parti mill-ghalqa z-Zurrieq, Bubaqra denominata 'Ta' Wara Santa Maria' jew 'Ta' Bubaqra' b'faccata fuq Triq Santa Marija. Din il-proprjeta` kienet giet donata lill-attrici bil-valur ta' mitejn lira Maltin (Lm200). (Kuntratt datat 27 ta' Awwissu 1972 (atti Nutar Nicola Said a fol 173).

DONAZZJONI FAVUR VICTORIA D'AMATO

Victoria D'Amato rceviet minghand il-genituri taghha b'titolu ta' donazzjoni minghand bicca art, moghtija lill-attrici Victoria D'Amato, formanti parti mill-ghalqa z-Zurrieq, Bubaqra denominata 'Ta' Wara Santa Maria' jew 'Ta' Bubaqra' b'faccata fuq Triq Santa Marija. Din il-proprjeta` kienet giet donata lill-attrici bil-valur ta' mitejn lira Maltin (Lm200) (Kuntratt datat 23 ta' Awwissu 1972, (atti Nutar Nicola Said).

RIZULTANZI DWAR L-ASSI EREDITARJU

Carmelo Schembri kien premorjenti ghall-martu. Giet esebita d-denunzja *causa mortis* tieghu minn fejn jirrizulta li huwa kellu s-segwenti proprjeta` fid-data tal-mewt tieghu **(Dok. B** – fol. 11). Dawn kienu stmati *ai fini* tad-denunzja kif muri isfel. Madanakollu gew ukoll stmati mill-Espert Tekniku nominat f'din il-kawza skont kif jirrizulta hawn taht.

Assi Partikolari:

a. 1/7 mid-dar fiz-Zurrieq Triq Santa Marija. Post antik hafna mibni bix-xorok u fih hames kmamar.

b. 1/7 mix-xaghra fiz-Zurrieq, Ta' Wied Fulija, ta' cirka erbat itmiem jew 4496.4 m.k. erbat elef erba' mija u sitta u disghin punt erba' metri kwadri, blat mikxuf hdejn barriera taz-zibel .

Skont ir-rapport ta' l-AIC Joseph Ellul Vincenti, a fol. 165 tal-process, din l-art tinsab vicin barriera taz-zibel. L-istess AIC Joseph Ellul Vincenti stmaha din l-art fl-intier taghha illum fl-ammont ta' Lm7,550 u fi zmien l-apertura tas-successjoni tad-decujus fil-valur ta' Lm5,000. Ghalhekk skont il-valuri indikati mill-Perit Tekniku AIC Joseph Ellul Vincenti dan is-sehem hu ta' parti wahda minn sebgha (1/7) minn valur ta' Lm7,550 jew ta' Lm5,000.

Komunjoni tal-Akkwisti:

a. Dar numru 17, Triq Santa Marija, Bubaqra, Zurrieq, bil-garage anness maghha (residenza tad-decujus).

Skont ir-rapport ta' l-AIC Joseph Ellul Vincenti a fol. 162 "*Dan il-fond jikkonsisti f'garaxx li jesa' erba' karozzi, stalla taz-ziemel fuq ix-xellug tal-garage. Fuq il-lemin tal-garage hemm id-dar numru 17, Triq Santa Marija, Bubaqra li tikkonsisti f'entrata, tarag u ambjent ta' tarag ghal bejt, kamra fuq wara, kcina, w.c. u kamra zghira accessibbli minn bitha zghira*". L-AIC Joseph Ellul Vincenti stma dan il-fond illum Lm50,000 u meta infethet is-successjoni tad-decujus stmah Lm20,000. Dan il-fond jikludi stalla u mandra li jinfdu mieghu.

b. Ghalqa f'Bubaqra, Zurrieq li tmiss mad-dar fuq deskritta tal-kejl ta' cirka elf tlett mija u hamsa u tletin metri kwadri (1335m.k).

Skont ir-rapport ta' l-AIC Joseph Ellul Vincenti a fol. 163 din l-ghalqa tinsab retroposta ghad-dar u *garage* numru 17, Triq Santa Marija, Zurrieq (para c) u hi art fabbrikabbli. L-istess AIC Joseph Ellul Vincenti stma din l-art illum Lm120,000 u fi zmien l-apertura tas-successjoni tad-decujus Lm30,000.

c. Ghalqa fiz-Zurrieq, kontrada ta' Bubaqra tal-kejl ta' cirka elfejn tliet mija u disghin metri kwadri (2390 m.k.) fi Triq gdida ghada bla isem, hdejn ic-cimiterju ta' San Leone Skont ir-rapport ta' l-AIC Joseph Ellul Vincenti a fol. 164 tal-process, din l-ghalqa tinsab barra l-i*scheme* ta' bini u ghalhekk hi art agrikola, ghalkemm ghandha faccata fuq triq progettata. L-istess AIC Joseph Ellul Vincenti stma din l-art illum Lm20,000 u fi zmien l-apertura tas-successjoni tad-decujus Lm6,000.

d. Razzett fi Triq Santa Marija, Bubaqra, Zurrieq, bla numru u bla isem u fiha hames kmamar, delapidat hafna.

<u>Beni Mobbli</u>

Assi Bankarji: Mid-Denunzja tas-Successjoni tal-wirt ta' Carmelo Schembri jirrizulta li gew denunzjati zewg kontijiet bankarji rispettivament BOV Limited F.D. 7970040053 *due* 28/2/92, Zurrieq Branch fl-ammont ta' Lm1,000 u fil-Mid-Med Bank Limited F.D. L 280819 *due* 26/9/92, Zurrieq Branch ukoll fil-valur ta' Lm1,000.

Jirrizulta mir-rapport tal-Perit Legali Dr. Vincent Galea[1] li ma tressqux provi rigward dawn id-depoziti u ghalhekk ma setax jghaddi biex jillikwida jew jiddividi dawn il-beni.

---

[1] Pagna 13 u 14 tar-Rapport.

Ghamara, dehebijiet u l-vetturi proprjeta` tad-decujii konjugi Schembri.

Anke fir-rigward ta' dawn il-mobbli ma tressqux provi soddisfacjenti. Nazzarena Sciberras fis-seduta tat-23 ta' Novembru 1995 tghid illi fir-rigward tad-deheb, "*wara l-mewt ta' ommi, il-konvenut fetah kaxxa mimlija deheb u qalli 'hu li trid' pero` jiena ma hadtx*". L-attrici l-ohra Victoria D'Amato tghid fis-seduta tal-14 ta' Dicembru 1995 – dwar din il-kwistjoni tad-deheb – illi madwar tliet (3) snin qabel ma xehdet il-konvenut kien ta lil binha nofs lira tad-deheb mid-deheb ta' ommha. Dwar il-vettura tat-tip Ford Escort tghid illi din il-vettura kienet inghatat mill-konvenut lil binha. Dan huwa kkonfermat ukoll mill-attrici Nazzarena Sciberras. Finalment ghar-rigward ta' l-ghamara Nazzarena Sciberras tghid li hija taf li l-genituri taghha kellhom l-ghamara fil-fond 17, Triq Santa Marija, Bubaqra, Zurrieq, izda ma tafx x'sar minnha. Prova dwar il-kontenut, numru u stat tal-mobbli ma hemmx u l-Qorti taqbel mal-Perit Legali meta jghid li ma jistghu b'ebda mod jigu divizi.

Rapporti tal-Perit Tekniku l-AIC Joseph Ellul Vincenti u l-Perit Legali Dr. Vincent Galea.

Fil-kors tal-proceduri din il-Qorti kif diversament presjeduta nnominat lill-Perit Joseph Ellul Vincenti[2] sabiex jaghmel stimi tal-immobbli formanti parti mill-assi ereditarju u jiddividi l-istess skont ir-rispettivi sehem tal-partijiet, kif ukoll lil Dr. Vincent Galea, bhala perit legali biex jirrelata dwar it-talbiet attrici tenut in konsiderazzjoni l-eccezzjonijiet tal-konvenut.

Ikkonsidrat li b'digriet datat 14 ta' Novembru 2003, (fol. 107 *et seq*) din l-Onorabbli Qorti, kif diversament ippreseduta, iddecidiet li "*l-istima tal-valur tad-donazzjonijiet in dizamina ghandha tkun b'referenza ghaz-zmien tal-apertura tas-successjoni tad-decujus*".

DRITT

---

[2] Digriet tal-11 ta' Dicembru 2000

Illi d-dritt ghall-legittima (**artikolu 615 tal-Kap. 16)** huwa dak il-jedd fuq il-beni tal-mejjet rizervat mil-ligi favur id-dixxendenti tal-mejjet u min mill-mara jew ir-ragel jibqa' haj. Is-sehem tal-legittima f'dan il-kaz huwa ta' terz (1/3) tal-valur tal-beni tad-*decujus* u dan peress illi f'dan il-kaz 'l ulied huma tlieta u ghalhekk jispetta lill-atturi porzjon ta' nofs (1/2) minn terz (1/3) (cioe` 1/6) tal-assi ereditarju ta ' ommhom (**artikolu 616 tal-Kap**.**16**).

Kif jghid ***Torrente*** "*Manuale del Diritto Civile Italiano*"[3]

"*Per determinare l'ammontare della quote di cui il decuius poteva disporre devesi procedere :*

a) alla formazione della massa di tutti i beni che appartenevano al defunto all'epoca della sua morte;

b) alla detrazione dei debiti;

c) alla riunione fittizia delle donazioni al patrimonio netto."

Jghid ukoll li *ai fini* tar-*riunione fittizia "si calcolano i valori dei veni che appartenevano al defunto al tempo dell'apertura della successione (ir-relictum - cio che e' stato lasciato). Dalla somma stess si detraggono i debiti....Al risultato cosi' ottenuta si aggiungono i beni di cui il testatore abbia eventualmente disposo in vita a titolo di donazione (donatum) di regola secondo il valore che avevano al tempo dell'apertura della successione.Sull'asse cosi' formato si calcola la quota di cui il testatore poteva disporre (disponibile)".*

Illi sabiex din il-Qorti tasal ghall-komputazzjoni tal-legittima jehtieg illi fl-ewwel lok jigu kkunsidrati zewg punti ta' natura legali, u cioe', jekk il-legittima ghandhiex titqies fuq il-valur tal-patrimonju tad-*decujus* fil-waqt ta' mewtu, jew ahjar fiz-zmien tal-ftuh tas-successjoni, jew inkella l-legittima ghandhiex titqies fuq il-valur taz-zmien tal-

[3] pp.934 et seq.

likwidazzjoni tal-legittima nnifisha; u jekk il-legittima ghandhiex tithallas *in natura* jew inkella fi flus.

Illi l-principji gwida gew riassunti mill-Qorti tal-Appell fil-kawza fl-ismijiet "***Emilia Maria sive Mollie Mifsud -v- Eleonore sive Nellie Mizzi et."*** - deciza fl-14 ta' Dicembru 1973. F'dik il-kawza, il-Qorti kkunsidrat li "*in sustanza, l-kontestazzjoni hija impernjata fuq il-valur tal-beni fil-mument tal-apertura tas-successjoni tal-awtrici komui, u mhux fuq il-valur taz-zmien li fih issir il-likwidazzjoni tal-legittima."* ..."*F'materja ta' natura ta' likwidazzjoni u mod ta' pagament ta' legittima' invero giusta la legge patria la legittima e' solo una porzione dei beni del defunto, e non gia ' parte di una eredita' Essa e' dovuta al legittimario in natura ma...questa non e costituita sopra alcua particolare cosa certa e determinata, bense' sopra tutto quanto il patrimonio ereditario; talche essa viene soddisfatta dopo la liquidazione di detto patrionio con l'asegnazione in natura di tanti beni quanto equivalgono all'importo della legittima come liquidata."* (**Kollezz.XXXIIII.II.484**).

Ghaldaqstant l-atturi li ghandhom id-dritt ghall-porzjoni ta' beni in natura, bhala legittimarji, ghandhom ipprelevaw mill-assi ereditarju li kien hemm fl-apertura tas-succezzjoni is-sehem lilhom spettanti skont il-Ligi.

Fil-kaz in disami, it-testatrici ddisponiet mill-assi kollha taghha *inter vivos* permezz ta' donazzjoni lil binha, l-intimat. Ghalhekk *ai fini* tal-komputazzjoni tal-legittima, l-assi ereditarju ghandhom jigu rikostitwiti.

Din il-konsiderazzjoni hija essenzjali ghaliex kif gie ben spjegat fis-sentenza fuq riferita ddistingwiet bejn dawk il-kazi fejn l-istima tal-beni komponenti l-legittima ghandhom isiru skont il-valur taghhom fl-epoka tal-apertura tas-successjoni, u dawk il-kazijiet fejn l-istima ssir fil-mument meta tintalab il-likwidazzjoni. L-ewwel ipotesi ghandu japplika fejn id-divizjoni ssir bis-sahha tat-testment fejn id-decujus ikun halla li l-legittima tigi stabbilita fuq certi u determinati beni ad.ez. fejn it-testatur kien assenja l-patrimonju immobbiljari u rriserva ghall-legittimarju l-

patrimonio immobiljari. "*Ghalhekk mhux il-kaz li jistghu japplikaw ghal dik il-parti tal-assi hekk segregata, il-principji tal-komunjoni tal-beni.*" F'dan it-tieni kaz, "*il-kwota tal-beni spettanti lill-legittimarju tibqa' konfuza fl-indivizibbilta' taghha tal-patrimonju tal-eredi u ssir certa u determinata* biss *(enfasi ta' din il-Qorti) fil-mument tal-likwidazzjoni u assenjazzjoni taghha.*" F'tali kaz japplikaw il-principji li jirregolaw il-komunjoni tal-beni, inkluz sehem mill-frutti tal-beni li jikkomponu l-legittima mill-apertura tas-successjoni (**Kollezz XXXIV.II.568**), jew is-sehem mill-prezz tas-suq li l-fond igib f'licitazzjoni fejn il-wirt jikkonsisti f'fond uniku, skont il-valur prevalenti fiz-zmien tal-bejgh, (Ara ad.ez. "***Giuseppe Sammut v Grazia Refalo et"*** - App.Civ - dec. fit-30 ta' Gunju 1954 - **Kollezz. XXXVIII.II.511**). F'dawn ic-cirkostanzi, "*il-kwota spettanti lill-legittimarju m'ghandhiex tigi stmata skont il-valur taghha fl-epoka tal-apertura tas-successjoni...sakemm il-legittimarju jibqa' in komuni fil-beni ereditarju mal-eredi m'ghandux isofri disparita` ta' trattament ghal dak li jirrigwarda l-valur tal-beni komuni ...*"

Ghalhekk il-Qorti tal-Appell fil-kaz ***Mifsud v Mizzi*** fuq citat *in extenso* ikkonkludiet li "*l-patrimonju ereditarju sakemm ma tigix segregata l-legittima, huwa uniku u inseparabbli mill-beni li jifformaw il-legittima ghaliex il-kuncett unitarju jifforma l-isem guridiku tal-eredita`....u l-istima tal-beni formanti parti mill-porzjoni spettanti lill-attrici bhala legittima ghandha ssir skont il-valur taghhom fis-suq tallum u mhux dak prevalenti fl-epoka tal-apertura tas-successjoni.*"

Fil-kaz fl-ismijiet ***"Concetta Vella et v Giuseppe Bugeja et."*** (App.Civ. - dec. fl-10 ta' Dicembru 1973) il-Qorti kkonsidrat li l-eredi kienu assenjaw parti mill-assi ereditarju lill-terzi u ghalhekk f'dan il-kaz kien gust li l-valur li kellu jittiehed in konsiderazzjoni *ai fini* tal-komputazzjoni tal-legittima kien dak tas-suq korrenti ghaliex "*kieku l-eredi ma bieghux l-imsemmija fondi l-legittimarji kienu jkunu jistghu, skont il-ligi, jiehdu l-parti taghhom in natura billi l-legittima hija s-ehem mill-beni tal-mejjet.*" U kif gie ritenut mill-Qorti tal-Appell fil-kaz re "***Farrugia v Mintoff"*** (Kollez.XXXIII.I.pg 475) "*Il-legittimarju ghandu jiehu dik il-*

porzjoni tal-beni mill-patrimonju tad-decujus u ghalhekk ghandu jsib il-patrimonju kif hallieh id-decujus."

Din il-Qorti taghmel referenza ghas-sentenza fl-ismijiet **"Mary Anne Zammit et vs Antonia u Bernarda ahwa Ellul"** moghtija mill-Onorabbli Qorti ta' l-Appell fit-28 ta' Jannar 2005 fejn gie segwiet dak li nghad fis-sentenzi surriferiti : -

"...ghall-finijiet tal-operazzjoni preliminari ta' kompitu li hi r-rijunjoni fittizja ta' l-assi ereditarji in kwantu diretta ghar-rikostruzzjoni tal-patrimonju kollu tad-decujus (li l-ligi tikkunsidra bhala terminu ta' referiment ghad-determinazzjoni tal-kwota disponibbli u, b'rifless, ta' dik indisponibbli, anke biex talvolta – dik li tidher kwistjoni centrali f'dan il-kaz – tigi affermata jew eskluza l-ezistenza tal-lezzjoni tal-legittima) bilfors wiehed irid jirrapporta ruhu ghall-valuri fiz-zmien ta' l-apertura tas-successjoni, tenut kont naturalment f'dan ir-rigward tad-dispozizzjonijiet rilevanti tal-ligi relattivi ghall-kollazzjoni...." (enfasi ta' dik il-Qorti)..." Fl-istess sentenza, dik il-Qorti izda, kompliet hekk:

"*Dan il-principju jezawrixxi ruhu fil-fissazzjoni tal-kriterju li ghandu jigi segwit ghall-kalkolu tal-valur ta' l-assi u tal-kwota tal-legittima; izda jekk il-legittima ma gietx sodisfatta u trattandosi ta' beni in natura (mhux flus), ikkonvertiet ruhha, fil-kazijiet fejn dan hu konsentit mil-ligi, fi dritt ta' kreditu fi flus, id-dritt tal-legittimarju ghandu bhala oggett "un bene reale" u l-"aestimatio rei" ghandha tkun riferita ghaz-zmien tal-konverzjoni, cioe` z-zmien 'l iktar qrib possibbli ghall-pronunzja gudizzjali u tenut kont ghalhekk ta' xi sopravenuta svalutazzjoni monetarja."*

Illi b'referenza ghat-tieni punt illi din il-Qorti thoss illi ghandha tikkunsidra u cioe` dwar jekk il-legittimarja ghandhiex tinghata s-sehem taghha *in natura* jew inkella fi flus kontanti, u wkoll b'zieda ma' dak illi nghad iktar 'il fuq fuq l-ewwel punt, din il-Qorti tirreferi ghall-konsiderazzjoni tal-Qorti ta' l-Appell fis-sentenza hawn citata **"Zammit vs Ellul"** fejn irriteniet illi:-

"... il-likwidazzjoni li idealment tinvolvi l-assenjazzjoni lill-atturi tal-kwota legittimarja lilhom spettanti mill-beni ereditarji nkluzi l-immobbli trid bilfors issir fuq il-valuri llum korrenti b'mod li hekk inhuma ma jigux assenjati mmobbli jridu jigu assenjati valur li jirrifletti l-valur ta' dawk l-immobbli llum fid-data li qed tigi llikwidata l-legittima dovuta. Ghalhekk ...dik il-valutazzjoni trid issir bl-ghan li jigi assenjat lilhom sakemm possibbli sehem minn dawk l-immobbli in natura u in difett valur kongruwu biex jaghmel tajjeb ghal dak is-sehem u ghalhekk bil-fors trid tirrifletti l-valur li jottjenu llum."

Illi kif inghad allura f'dan il-kaz dan ifisser li fejn l-oggetti huma soggetti ghall-konvenju, il-valur tal-immobbli hemm suggetti huwa dak indikat fil-konvenji relattivi, u fil-kaz ta' immobbli moghtija b'cens, il-valur huwa dak tac-cens kapitallizat skont l-**artikolu 1501 (2) tal-Kap. 16.** L-oggetti l-ohra mhux soggetti ghall-konvenju ghandhom jigu valutati skont il-valur taghhom tallum skont kif indikat fis-sentenza **"Francesco Caruana vs Nazzareno Caruana et"** (P.A. (JRM) – 1 ta' Marzu 2004). Dan anke fid-dawl ta' dak ritenut fis-sentenza **"Emilia Mifsud et Eleonora Mizzi et"** (A.C. – 14 ta' Dicembru 1973) fejn il-valur tal-legittima bhala parti mill-gid tal-mejjet trid tinhadem fuq il-valur tal-wirt kollu konsiderati l-assi u wara li jitnaqqsu l-ispejjez.

Likwidazzjoni tal-Assi mill-Perit Legali bbazati fuq il-valuri stmati mill-Perit Tekniku.

Fir-rigward tal-ewwel talba attrici, l-assi segwenti formanti parti mill-assi ereditarju ta' Carmel Schembri ghandhom jigu divizi fi kwota ta' terz (1/3) kull wiehed u wahda minnhom bejn l-istess kontendenti f'din il-kawza u dan skont ma ntalab fl-ewwel talba. Peress li Nazzarena Sciberras mietet fil-mori, sehemha ta' terz (1/3) jigi diviz u assenjat fi kwoti ndaqs bejniethom lil uliedha Rita Giannetti u Editon Sciberras.

I LIKWIDAZZJONI TAL-ASSI TA' CARMEL SCHEMBRI :

L-assi ta' Carmel Schembri jikkonsistu fis-segwenti:-

a. 1/7 mid-dar fiz-Zurrieq Triq Santa Marija.

b. 1/7 mix-xaghra fiz-Zurrieq, Ta’ Wied Fulija, ta’ cirka erbat itmiem jew 4496.4 m.k. erbat elef erba’ mija u sitta u disghin punt erba’ metri kwadri.

c. ½ indiviz mid-dar numru 17, Triq Santa Marija, Bubaqra, Zurrieq, bil-*garage* anness maghha.

d. ½ indiviz tal-ghalqa f’Bubaqra, Zurrieq u tmiss mad-dar fuq deskritta tal-kejl ta’ cirka elf tliet mija u hamsa u tletin metri kwadri (1335m.k.).

e. ½ indiviz ta’ l-ghalqa fiz-Zurrieq, kontrada ta’ Bubaqra tal-kejl ta’ cirka elfejn tliet mija u disghin metri kwadri (2390m.k.) fi Triq gdida ghadha bla isem, hdejn ic-cimiterju ta’ San Leone.

f. ½ indiviz ta’ razzett fi Triq Santa Marija, Bubaqra, Zurrieq, bla numru u bla isem u fiha hames kmamar, delapidat hafna. Din il-proprjeta` hija dik indikata fis-sentenza moghtija mill-Onorabbli Qorti tal-Appell fil-21 ta’ Gunju 1991 fl-ismijiet "***Carmelo Schembri et vs John Mary Camilleri et***."

g. ½ indiviz ta’ bicca art li tinsab fuq wara tar-residenzi tal-atturi Victoria D’Amato u Nazzarena Sciberras. Din l-art giet indikata bl-ittri **BCDEFIB** fir-rapport tal-Perit J. Ellul Vincenti u giet valutata, fl-*intier*, fl-ammont ta’ Lm10,000. Nofs dan l-ammont jigi Lm5,000 ossia €11,646.87.

h. ½ indiviz tal-kont numru 7970040053 mizmum mal-Bank of Valletta p.l.c. gewwa l-fergha tal-Bank fiz-Zurrieq.

i. ½ indiviz tal-kont numru L 280819 mimzum mal-Mid-Med Bank Limited illum HSBC Bank Malta plc gewwa l-fergha tal-bank fiz-Zurrieq.

j. ½ indiviz tal-assi mobbiljari tad-decujus Carmelo Schembri u cioe` ½ indiviz tal-ghamara, dehebijiet u vetturi.

k. Porzjoni art sitwata wara r-residenzi tal-atturi:

Dwar il-konsistenza ta' dawn l-assi ma kien hemm l-ebda kuntrast bejn il-partijiet. Madanakollu l-perit legali kkonkluda li l-assi ereditarju tal-konjugi Schembri jinkludi wkoll bicca art li tinsab fuq wara tar-residenzi tal-atturi Victoria D’Amato u Nazzarena Sciberras.

Din l-art giet indikata **bl-ittri BCDEFIB** fir-rapport tal-Perit J. Ellul Vincenti (fol 348) u giet valutata, fl-*intier*, fl-ammont ta’ Lm10,000.

Jirrizulta li meta sar il-kejl taz-zewg porzjonijiet art okkupati mir-residenzi rispettivi tal-atturi, hareg li l-kejl tal-art moghtija b'donazzjoni rizultanti miz-zewg kuntratti in atti n-Nutar Dottor Nicola Said kien ferm inferjuri ghall-art fattwalment okkupata. Dan wassal lill-konvenut biex isostni li l-art in eccess ma kienx jifforma parti mill-art moghti b'donazzjoni u li l-okkupazzjoni tal-atturi kienet wahda abbuziva.

Jirrizulta mill-kuntratti ta' donazzjoni li l-atturi kienu bdew jokkupaw il-fondi *de facto* bosta snin qabel ma gew ippubblikati l-kuntratti rispettivi u gew esebiti wkoll permessi mahrugin ghall-bini. Huma isostnu li peress li l-fondi kienu gja mibnijin meta gew ippubblikati l-kuntratti, kulhadd kien jaf x'kien hemm peress li l-fondi kienu mibnija, u ghalhekk kien car li l-kejl inferjuri kien indikat bi zball u mhux intenzjonalment. *Inoltre* jghidu li akkwistaw titlu ghal dan l-eccess bil-preskrizzjoni akkwizittiva ta' ghaxar snin (10) (*in bona fede)* u sahansitra permezz tal-preskrizzjoni estintiva ta' tletin sena (30) li ma tirrikjedix il-*bona fede*. Jghidu li l-konvenut missu ssolleva kontro-talba biex l-okkupazzjoni taghhom tigi ddikjarata illegali - haga li m'ghamilx. Il-konvenut da parti tieghu jistrieh fuq il-kejl imfisser fil-kuntratt. Jghid illi l-atturi approprjaw ruhhom minn art aktar milli kienet giet donata lilhom.

Il-Perit Legali rraporta hekk: - *"Issa, skont ma jirrizulta mill-kuntratt ta' donazzjoni datat 27 ta' Awwissu 1972, atti Nutar Nicola Said, l-attrici Nazzarena Sciberras inghatat porzjoni maqsuma fabbrikabbli formanti parti mill-ghalqa z-Zurrieq, Bubaqra, denominata 'Ta' Wara Santa Maria' jew 'Ta' Bubaqra' tal-kejl superficjali din il-porzjoni ta' cirka tlieta u sebghin qasba kwadra b'cirka sitt qasab lineari faccata fuq Saint Mary Street*". Dwar il-kejl ta' din il-proprjeta`, l-AIC Joseph Ellul Vincenti jghid illi dan il-fond fih kejl ta' hamsa u erbghin pied faccata b'fond ta' cirka mija u ghoxrin pied u cioe` 6.545 qasab faccata u area ta' 114.5 qasab kwadri (ara fol. 160).

Fil-konfront ta' l-attrici l-ohra Victoria D'Amato, skont ma jirrizulta mill-kuntratt ta' donazzjoni datat 23 ta' Awwissu 1972, atti Nutar Nicola Said, l-attrici Victoria D'Amato inghatat "*porzjoni maqsuma mill-ghalqa iz-Zurrieq, f'Bubaqra denominata 'Ta Wara Santa Maria' sive 'Ta' Bubaqra' tal-kejl superficjali ta' madwar tlieta u sebghin qasba kwadra b'cirka sitt qasab lineari faccata fuq Saint Mary Street* ". L-AIC Joseph Ellul Vincenti jghid fir-rapport tieghu illi "*Fil-fatt dan il-plot ghandu faccata ta' hamsa u erbghin pied u kejl superficjali ta' 114.15 qasab kwadri*" (fol. 161). L-art li nghatat lill-atturi kienet tappartjeni lill-komunjoni tal-akkwisti ezistenti bejn il-genituri taghhom. "

L-istess Perit Legali ikkonkluda li: Ghandu jirrizulta ghalhekk li dak li qieghed jghid il-konvenut ghandu mis-sewwa u cioe` li hutu l-atturi hadu izjed milli kienu inghataw bl-imsemmija kuntratti ta' donazzjoni. Iffisser dan li dik l-art zejda ghadha tifforma parti mill-gid tal-komunjoni tal-akkwisti tal-genituri tal-kontendenti u ghandha tigi likwidata u diviza. Nofs din il-proprjeta` – u cioe` sehem missierhom – ghandha tigi diviza bejniethom it-tlieta, filwaqt li ghar-rimanenti nofs, l-atturi ghandhom id-dritt jiehdu l-legittima fuqha.

Din il-Qorti taqbel ma' din il-konkluzjoni. Id-diskrepanza konstatata mill-Perit Tekniku hija kbira wisq biex tigi klassifikata bhala semplici "*zball*". *Inoltre* l-kliem testwali tal-kuntratt huma cari bizzejjed li ma jippermettux lill-Qorti taghmel indagni dwar l-intenzjoni tal-partijiet fil-mument

tal-kunsens (art 1003 Kap.16). L-argumenti ssollevati mill-abbli difensuri tal-atturi ghandhom posthom fi proceduri petitorji li jesorbitaw minn dan l-indagni. Il-Qorti ma tirravisa l-ebda inekwivocita' jew nuqqas ta' kjarezza fil-kuntratti ta' donazzjoni in ezami li huma l-ahjar prova tal-kontenut taghhom. B'rizultat ta' dan taghmel taghha l-konkluzjoni tal-Perit Legali li "*dik l-art zejda ghadha tifforma parti mill-gid tal-komunjoni tal-akkwisti tal-genituri tal-kontendenti u ghandha tigi likwidata u diviza. Nofs din il-proprjeta` – u cioe` sehem missierhom – ghandha tigi diviza bejniethom it-tlieta, filwaqt li ghar-rimanenti nofs, l-atturi ghandhom id-dritt jiehdu l-legittima fuqha*."

II LIKWIDAZZJONI TAL-ASSI EREDITARJU TA' ANTONIA SCHEMBRI SABIEX TIGI STABBILITA L-LEGITTIMA DOVUTA LILHOM SKONT IL-LIGI MILL-ISTESS ASSI EREDITARJI

Donazzjonijiet bl-istimi relattivi fil-mument tal-apertura tas-successjoni:-

1. 1/2 Bicca art moghtija b'donazzjoni lil Victoria D'Amato - Lm5,000
2. 1/2 Bicca art moghtija b'donazzjoni lil Nazzarena Sciberras - Lm5,000
3. 1/2 is-segwenti beni moghtija b'donazzjoni Lil Joseph Schembri :-

    i. 17 Triq Santa Marija Zurrieq - Lm10,000
    ii. ghalqa tal-kejl 1335 m.k. - Lm15,000
    iii. ghalqa tal-kejl ta' circa 2390m.k. - Lm 6,000
    iv.Ir-razzett bla numru u bla isem fi triq Santa Marija, Zurrieq - Lm 7,500

4. 1/2 indiviz tal-art retropost ghar-residenza tal-atturi (BCDEFIB) - Lm10,000
5. 1/2 indiviz tal-kont numru 7970040053 mizmum mal-Bank of Valletta p.l.c. gewwa l-fergha tal-Bank fiz-Zurrieq - Lm1,000
6. 1/2 indiviz tal-kont numru L 280819 mimzum mal-Mid-Med Bank Limited - Lm1,000

7. 1/2 indiviz tal-assi mobbiljari tad-decuja Antonia Schembri u cioe` 1/2 indiviz tal-ghamara, dehebijiet u vetturi.

Skont l-ezitu ta' sentenza moghtija mill-Qorti tal-Appell fil-kawza fl-ismijiet ***Carmelo Schembri et vs John Mary Camilleri et.***[4] istitwita mill-genituri tal-kontendenti gie deciz li r-razzett baqa' fil-proprjeta' tal-atturi u ghalhekk jirrizulta car li dan ir-razzett ghadu jifforma parti mill-wirt ereditarju taghhom. Din il-Qorti taqbel ghalhekk mal-konkluzjoni tal-Peit Legali li din il-proprjeta` ghandha tkun inkluza mal-assi ereditarju *ai fini* tal-komputazzjoni tal-legittima.

Din il-konkluzjoni giet ikkontestata izda l-Qorti taghmel riferenza ghat-twegibiet maghmula mill-Perit Legali in eskussjoni fejn spjega l-pozizzjoni tieghu, liema pozizzjoni hija kondiviza minn din il-Qorti.

III KONTESTAZZJONI DWAR L-ISTEJJEM MAGHMULA MILL-PERIT TEKNIKU

Il-valuri mahruga mill-Perit Tekniku gew ikkontestati in kwantu li huma konservattivi wisq. Izda ghal dawn ma kien hemm l-ebda talba ghall-hatra ta' periti perizjuri. Il-Qorti hija ben koxjenti li meta *si tratta* ta' materja teknika, l-konkluzjonijiet tal-espert taghha m'ghandhomx jigu skartati facilment.

Fil-kaz odjern ghalhekk, l-ilment generiku li l-istimi huma baxxi wisq minghajr prova jew punt ta' riferenza li tista' sservi ta' gwida ghall-Qorti sabiex l-istimi maghmula jkunu imqabbla ma' stimi reali huwa vag u certament mhux bizzejjed biex ixejjen dak li kkonkluda l-Perit fid-diversi rapporti li rrediga fuq direzzjoni tal-Qorti.

L-uniku punt fejn din il-Qorti tista' issib konvergenza mal-lanjanza tal-atturi tirrigwarda l-art tal-kejl ta' 1335 metri kwadri. Difatti jirrizulta mill-atti li l-konvenut iffirma

[4] Sentenza a fol 328 tal-process.

konvenju fis-17 ta' Ottubru 2005 ghall-bejgh ta' sehemu mill-istess (1/6 + 1/2) ghall-prezz ta’ Lm400 ghal kull metru kwadru ta' art fabbrikabbli u li tista’ tinbena taht l-iskema tal-bini (fol 296 *et seq*).

Skont ir-rapport tal-AIC Joseph Ellul Vincenti a fol. 163 din l-ghalqa tinsab retroposta ghad-dar u *garage* numru 17, Triq Santa Marija, Zurrieq (para c) u hi art fabbrikabbli. L-istess AIC Joseph Ellul Vincenti stma din l-art illum Lm120,000 u fi zmien l-apertura tas-successjoni tad-decujus Lm30,000.

L-atturi ghandhom sehem indiviz minn din il-porzjoni li pperveniet lilhom mill-assi ereditarju ta' missierhom Carmelo Schembri u ghalhekk ghandhom jibbenefikaw mill-valur attwali ta' din l-art skont il-principji generali li jirregolaw il-komunjoni tal-beni. Dan effettivament ifisser li l-valur tieghu huwa dak li gie ddikjarat fil-konvenji relattivi bil-konsegwenza li l-ghalqa ghandha valur ta' Lm534,000 ghall-*intier*. Dan jiddependi fuq il-fatt jekk il-konvenju ghadux vigenti ghaliex, *stante* l-Qorti ser tordna l-bejgh in licitazzjoni tal-assi ereditarju ta' Carmelo Schembri, il-valur ta' din il-porzjoni ta' art, altrimenti, johrog mill-valur li ghandu jsir minn perit nominat *ai fini* ta' dawk il-proceduri.

Madanakollu *ai fini* tal-komputazzjoni tal-kwota dovuta lill-legittimarji mis-sehem ta' ommhom, il-Qorti hija tal-fehma li ghandu jittiehed il-valur tal-ghalqa fiz-zmien tal-apertura tas-successjoni skont ir-regoli fuq citati u cioe' Lm30,000 ghall-*intier* (Lm15,000 ghan-nofs indiviz).

IV KONKLUZJONIJIET TAL-PERIT LEGALI SKONT L-ISTIMI MAGHMULA MILL-PERIT TEKNIKU U FID-DAWL TAL-KONSIDERAZZJONIJIET FUQ SPJEGATI

Din il-Qorti fliet bir-reqqa il-kostatazzjonijiet u l-konkluzjonijiet tal-Perit Legali u ma tarax ghalfejn ghandu ikun hemm varjazzjoni.

V KOMPUTAZZJONI TAL-LEGITTIMA

Ai fini ta' kjarezza qed jigi riprodott parti mir-rapport li jghid hekk:

"*Illi ghalhekk, mehud in konsiderazzjoni dak li gie spjegat hawn aktar 'il fuq, ghar-rigward tal-ewwel tliet talbiet attrici (dawk li ghandhom x'jaqsmu mad-divizjoni tal-assi ereditarji ta' Carmelo Schembri) qieghed jigi dikjarat li:*

A. fir-rigward tal-assi partikolari tal-mejjet Carmelo Schembri u cioe:

i. 1/7 mid-dar fiz-Zurrieq Triq Santa Marija. Din giet stmata Lm420 (illum €978.34).

ii. 1/7 mix-xaghra fiz-Zurrieq, Ta' Wied Fulija, ta' cirka erbat itmiem jew 4496.4 m.k. erbat elef erba' mija u sitta u disghin punt erba' metri kwadri, blat mikxuf hdejn barriera taz-zibel (pjanta dokument A). Din giet stmata Lm100 (illum €232.94).

<u>It-tliet kontendenti ghandhom ikollhom sehem missierhom diviz ugwalment bejniethom biex b'hekk huma jigu partecipi ugwali f'kull divizjoni futura li tista' issir ghal dawn l-ishma.</u>

Madanakollu peress li dawn huma biss porzjoijiet indivizi ma' terzi, l-Qorti mhiex ser tordna il-bejgh in licitazzjoni ta' dan is-sehem parafernali ghad-decujus.

B. fir-rigward tal-assi tal-komunjoni tal-mejjet Carmelo Schembri u cioe`:

i. ½ indiviz mid-dar numru 17, Triq Santa Marija, Bubaqra, Zurrieq, bil-garage anness maghha fil-valur tal-lum ta' dan il-fond, fl-intier, huwa ta' Lm50,000 (fol. 163). Nofs dan l-ammont jigi ***Lm25,000 ossia €58,234.33.***

ii. ½ indiviz tal-ghalqa f'Bubaqra, Zurrieq u tmiss mad-dar fuq deskritta tal-kejl ta' cirka elf tliet mija u hamsa u tletin metri kwadri (1335m.k.). Dan hu stmat mill-Perit Ellul Vincenti fil-valur tallum ta' Lm120,000 ghall-intier izda s-sehem tal-atturi bhala ko-eredi ghandu jigi rifless fil-valur

tallum rizultanti mill-konvenji u cioe` ta' Lm237,000 ghan-nofs(1/2) indiviz formanti parti mill-assi tal-mejjet Carmelo Schembri.

iii. *½ indiviz tal-ghalqa fiz-Zurrieq, kontrada ta' Bubaqra tal-kejl ta' cirka elfejn tliet mija u disghin metri kwadri (2390m.k.) fi Triq gdida ghadha bla isem, hdejn ic-cimiterju ta' San Leone. Skont il-Perit J. Ellul Vincenti, il-valur tallum ta' dan il-fond, fl-intier,* ***huwa ta' Lm20,000 (fol. 164). Nofs dan l-ammont jigi Lm10,000 ossia €23,293.73.***

iv. ½ indiviz ta' razzett fi Triq Santa Marija, Bubaqra, Zurrieq, bla numru u bla isem u fiha hames kmamar, delapidat hafna. Din il-proprjeta` hija dik indikata fis-sentenza moghtija mill-Onorabbli Qorti ta' l-Appell fil-21 ta' Gunju 1991 fl-ismijiet Carmelo Schembri et vs John Mary Camilleri et. Skont il-Perit J. Ellul Vincenti, il-valur tallum ta' dan il-fond, fl-intier, ***huwa ta' Lm35,000 (fol. 162). Nofs dan l-ammont jigi Lm17,500 ossia €40,764.03.***

v. *½ indiviz ta' bicca art li tinsab fuq wara tar-residenzi ta' l-atturi Victoria D'Amato u Nazzarena Sciberras u dan kif ahjar spjegat aktar 'l isfel f'din ir-relazzjoni (paragrafi 17 sa 20). Din l-art giet indikata bl-ittri BCDEFIB fir-rapport tal-Perit J. Ellul Vincenti u giet valutata, fl-intier, fl-ammont ta'* ***Lm10,000. Nofs dan l-ammont jigi Lm5,000 ossia €11,646.87.***

<u>It-tliet kontendenti ghandhom sehem ugwali u cioe` terz kull wiehed u wahda minnhom mill-wirt ta' missierhom.</u>

1. *Ghar-rigward taz-zewg kontijiet bankarji (Bank of Valletta 7970040053 u HSBC Bank Malta p.l.c. L280819) u ghar-rigward tal-oggetti mobbiljari, inkluz l-ghamara, d-deheb u l-vetturi, sehem Carmelo Schembri wkoll ghandu jigi diviz bejn tlieta. B'dan illi galadarba ma tressqux provi mill-partijiet jekk dawn il-kontijiet/oggetti ghadhomx jezistu llum, qieghed jigi riservat id-dritt tal-atturi li jressqu dan l-ilment f'gudizzju iehor separat.*

VI - LEGITTIMA

2. *Fir-rigward tal-legittima spettanti lill-atturi minn sehem il-mejta Antonia Schembri l-assi patrimonjali taghha – salv ghal dak li ser jinghad aktar 'l isfel dwar iz-zewg kontijiet bankarji u l-oggetti mobbiljari fosthom l-ghamara, id-deheb u l-vetturi – kellu valur skont il-Perit Legali, fl-ammont ta' Lm35,500 ossia €82,692.76 li flimkien ma' nofs il-valur tal-plot li tinsab fuq wara tal-proprjetajiet tal-atturi u cioe Lm5,000 ossia €11,646.87 (ara paragrafu 23(a) ta' din ir-relazzjoni) iggib is-somma globali ta' €94,339.63.* ***<u>Hija fuq din ic-cifra li trid tinhadem il-legittima spettanti lill-atturi</u>****.*

3. *F'dan il-kaz, in-numru ta' 'l ulied huwa ta' tlieta (3) u ghalhekk il-legittima li tmiss lill-atturi ghandha tkun ta' terz tal-valur tal-beni biex b'hekk din tinqasam f'ishma indaqs bejn it-tfal li jmisshom minnu. Ghalhekk il-legittima tinhadem hekk:*

1/3 x €94,339.63/3 = €31,446.54 /2 cioe`: €15,723.27 (Lm6,750)

B'hekk il-legittima spettanti lill-atturi hija ta' €15,723.27 a favur ta' Rita Giannetti u Editon Sciberras bhala werrieta tad-decujus Nazzarena Sciberras u ***€15,723.27*** *(Lm6,750)* a favur ta' Victoria D'Amato.

4. *L-istess haga kif inghad fil-paragrafu 26 tar-relazzjoni tal-perit, fir-rigward taz-zewg kontijiet bankarji (Bank of Valletta 7970040053 u HSBC Bank Malta p.l.c. L280819) u ghar-rigward tal-oggetti mobbiljari, inkluz l-ghamara, id-deheb u l-vetturi, l-atturi ghandu jkollhom id-dritt ta' legittima fuqhom ukoll. B'dan illi galadarba ma tressqux provi mill-partijiet jekk dawn il-kontijiet/oggetti ghadhomx jezistu llum, qieghed jigi riservat id-dritt tal-atturi li jressqu dan l-ilment f'gudizzju iehor separat."*

Dawn il-kostatazzjonijiet qed jigu addottati minn din il-Qorti bhala parti integrali mid-decizjoni taghha rigward il-komputazzjoni tal-legittima spettanti lill-atturi.

VII ASSENJAZZJONI TA' SEHEM MILL-GID TAD-DECUJUS IN SODDISFAZZJON TAL-LEGITTIMA

Kif osserva tajjeb il-Perit Legali, din il-kawza inbdiet qabel ma dahlu l-emendi tas-sena 2004 u allura l-legittima tista' tinghata wkoll permezz ta’ assenjazzjoni ta’ sehem mill-gid tal-mejta Antonia Schembri (**ara art. 615 tal-Kap. 16** qabel ma gie sostitwit fis-sena 2004).

Il-Qorti fliet ir-rapport bir-reqqa u rat il-konkluzjonjiet tal-istess Perit Legali rapportati a fol. 509 sa 512 tal-process, li tikkondividihom u ser taddottahom *ai fini* tas-sentenza taghha sa fejn huma kompatibbli mas-sentenza taghha.

III. <u>KONKLUZJONI.</u>

Illi ghalhekk ghal dawn il-motivi, din il-Qorti, **taqta’ u tiddeciedi**, billi fil-waqt li **tichad** l-eccezzjonijiet tal-intimat in kwantu li huma inkompattibbli mat-talbiet, **tilqa'** t-talbiet attrici billi: -

1. **Tilqa' l-ewwel talba attrici** u tiddikjara l-assi ereditarju tal-mejjet Carmelo Schembri huma dawk elenkati f'din is-sentenza taht il-partita intestata *"Il-LIKWIDAZZJONI TAL-ASSI TA' CARMEL SCHEMBRI."*

2. **Tilqa' t-tieni talba** u tiddividi l-istess assi ereditarju fi tliet porzjonijiet ugwali li ghandhom jigu assenjati lil Victoria D'Amato kwantu ghall-terz (1/3), lil Rita Giannetti u Editon Sciberras kwantu ghall-terz (1/3) bejniethom, u lill-konvenut Joseph Schembri kwantu ghar-rimanenti terz (1/3) bir-riserva ghad-dritt tal-kontendenti li jiddividu l-kontijiet u oggetti mobbli f'gudizzju separat ghar-ragunijiet spjegati f'din is-sentenza.

3. **Tilqa' it-tielet talba** u billi l-assi mhumiex komodament divisibbli taddotta fl-*intier* ir-rakkommandazzjoni tal-Perit Legali fil-paragrafu tlieta (3) tal-konkluzjonijiet tieghu rapportati a fol. 510 sa 511 tal-process li ghandhom jitqiesu bhala parti integrali minn din

is-sentenza, salv li r-riferenza ghal Nazzarena Sciberras ghandha tapplika ghall-atturi Rita Giannetti u Editon Sciberras ugwalment bejniethom. Konsegwentement tordna l-bejgh in licitazzjoni tal-istess immobbli **ad eccezzjoni** tas-sehem indiviz ta' parti minn sebgha (1/7) mid-dar fiz-Zurrieq Triq Santa Marija u ta' parti minn sebgha (1/7) mix-xaghra fiz-Zurrieq, Ta’ Wied Fulija, ta’ cirka erbat itmiem, liema porzjoni miz-zewg proprjetajiet ghandu jibqa' *pro indiviso* bejn il-kontendenti f'ishma ugwali bejniethom, kif ukoll ad eccezzjoni tal-plot li tinsab wara l-bini tal-attrici kif ser jinghad. Fil-licitazzjoni hawn ordnata tal-beni l-ohra ghandhom jigu ammessi oblaturi estraneji. Riferibbilment ghall-*plot* li tinsab wara l-fondi *Renvic* u *St. Anthony* fi Triq Santa Marija, Bubaqra, Zurrieq, li m’ghandhiex tinbiegh in licitazzjoni izda ghandha tigi diviza bejn Victoria D'Amato kwantu ghal nofs(1/2), u bejn Rita Giannetti u Editon Sciberras kwantu ghan-nofs (1/2) l-iehor, inkluz is-sehem spettanti lill-konvenut. Il-valur ta' dan il-*plot* ghandu jitnaqqas mill-ammont dovut mill-konvenut lill-atturi bhala legittima. Ir-rikavat mill-bejgh tal-immobbli ghandu jigi diviz kwantu ghal wiehed minn sitta (1/6) parti lil Victoria D'Amato, wiehed minn sitta (1/6) parti bejn Rita Giannetti u Editon Sciberras fi kwoti ugwali bejniethom, u erba' partijiet minn sitta (4/6) lill-konvenut.

4. **Tilqa' ir-raba' talba** attrici u tillikwida l-assi ereditarju tal-mejta Antonia armla ta' Carmelo Schembri skont kif muri fil-partita intestata "*Il-LIKWIDAZZJONI TAL-ASSI EREDITARJU TA' ANTONIA SCHEMBRI SABIEX TIGI STABBILITA L-LEGITTIMA DOVUTA LILHOM SKONT IL-LIGI MILL-ISTESS ASSI EREDITARJI*" f'din is-senrenza.

5. **Tilqa' il-hames talba** attrici u tillikwida l-legittima spettanti lid-defunta Nazzarena mart Carmelo Sciberras u lil Victoria mart Nazzareno D'Amato fis-somma ta’ hmistax-il elf, seba' mija u tlieta u ghoxrin ewro u sebgha u ghoxrin centezmu (€15,723.27) kull wahda minnhom, salv li sehem Nazzarena Sciberras ghandu jinqasam ugwalment bejn Rita Giannetti u Editon Sciberras. Minn dan ghandu jitnaqqas il-valur tal-*plot* retropost ghar-

residenzi tal-atturi kif stabbilit fit-tielet paragrafu ta' din id-*decide*, u cioe` ta' €5,823.43 minn kull sehem legittimarju, u tordna lill-konvenut ihallas lill-atturi s-somma bilancjali ta' disat elef, tmien mija u disgha u disghin ewro u erbgha u tmenin centezmu (€9,899.84) lil Rita Giannetti u Editon Sciberras bejniethom u lil Victoria D'Amato.

6. **Tilqa' s-sitt talba** attrici u tinnomina lin-Nutar Dottor **Reuben Debono** biex jippubblika l-att opportun tal-imsemmija likwidazzjonijiet u divizjoni u assenjazzjoni tal-porzjonijiet u tal-legittima spettanti lill-kontendenti kif fuq inghad u tinnomina lill-**Avukat Charmaine Cherrett** bhala kuratrici biex tirrapprezenta l-eventwali kontumaci fuq l-att opportun li ghandu jigi ppubblikat f'nhar is-26 ta' Frar 2014 fil-hdax ta' filghodu (11.00a.m.) fl-edifizju tal-Qrati ta' Malta.

L-ispejjez jithallsu kwantu ghall-terz mill-atturi fi kwoti indaqs bejniethom u kwantu ghal zewg terzi mill-konvenut.

Moqrija.

< Sentenza Finali >

--------------------------------TMIEM--------------------------------